

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-136(5)/09

Warszawa, 30 września 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów **stanowisko** wobec senackiego projektu ustawy:

**- o zmianie ustawy – Kodeks
postępowania cywilnego (druk nr
2178).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

STANOWISKO RZĄDU
WOBEC SENACKIEGO PROJEKTU USTAWY
O ZMIANIE USTAWY – KODEKS POSTĘPOWANIA
CYWILNEGO (DRUK NR 2178)

I. Z uzasadnienia senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (druk nr 2178) wynika, że celem projektu, jest wykonanie obowiązku dostosowania prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2008 r., sygn. akt SK 40/07. Sentencja wyroku została opublikowana w Dz. U. Nr 120, poz. 779.

Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją art. 398⁶ § 2 i 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), zwanej dalej „k.p.c.”, w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c., w zakresie, w jakim przewiduje odrzucenie - bez wezwania do usunięcia braków - skargi kasacyjnej nie spełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.

Należy podkreślić, że wyrok Trybunału dotyczy wskazanych przepisów k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 22 maja 2009 r., dlatego dalej są one zwane, dla odróżnienia, „dawnymi”.

W przywołanym wyroku Trybunał Konstytucyjny uznał za niezgodną z Konstytucją normę, mieszczącą się w dawnym art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., nakazującą sądowi drugiej instancji i Sądowi Najwyższemu odrzucenie kasacji - bez wezwania do usunięcia braków polegających na niesformułowaniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia (dawny art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Należy podnieść, że dostosowanie prawa do powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nastąpiło przez uchwalenie ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 69, poz. 593), która weszła w życie w dniu 22 maja 2009 r.

Ustawa ta realizuje wytyczne zawarte w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, to jest przewiduje możliwość uzupełnienia braków skargi kasacyjnej w zakresie sformułowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z jego uzasadnieniem, na wezwanie sądu drugiej instancji.

II. Senacki projekt ustawy przewiduje konieczność wzywania skarżącego do usunięcia dostrzeżonych braków skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym pod rygorem jej odrzucenia, nawet wówczas, gdy sporządzona i wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika skarga kasacyjna nie spełnia także innych (niż brak wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia) wymagań przewidzianych w art. 398⁴ k.p.c.

Rezygnuje się tym samym z rygoru odrzucenia *a limine* (bez wzywania do usunięcia braków) skargi dotkniętej kwalifikowanymi brakami.

Odnosząc się do przedstawionej senackiej propozycji dostrzec trzeba, że projektowana regulacja zabezpiecza stronę postępowania cywilnego przed błędami profesjonalnych pełnomocników. Zaletą projektu jest też pełniejsza realizacja prawa do sądu oraz prawa do rzetelnej procedury sądowej poprzez złagodzenie formalizmu procesowego.

Niemniej jednak należy zauważyć, że wśród elementów skargi kasacyjnej powszechnie wyróżnia się dwa rodzaje wymagań, tj. elementy konstrukcyjne - art. 398⁴ § 1 k.p.c., oraz pozostałe (zwykle) elementy formalne - art. 398⁴ § 3 k.p.c. Pierwsze charakteryzują skargę jako środek zaskarżenia, drugie jako pismo procesowe. Brak konstrukcyjny pisma, w przeciwieństwie do zwykłych uchybień formalnych, jest równoznaczny z brakiem istoty (treści) czynności procesowej i nie podlega uzupełnieniu. Podział braków na usuwalne i nieusuwalne jest kontynuacją jeszcze przedwojennej wykładni. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono w związku z tym, że braki kasacji w zakresie wymagań konstrukcyjnych nie podlegają naprawieniu w trybie właściwym dla usuwania braków formalnych pisma procesowego, a kasacja, dotknięta tymi brakami, podlega odrzuceniu *a limine* (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1996 r., II UKN 12/96, OSNAPUS 1997, nr 10, poz. 173; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1997 r., II CKN 404/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 59; por. także uchwałę

składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1938 r., C III 319/37, Zb. Urz. 1938, poz. 303).

Należy podkreślić, iż uwzględniony przez Trybunał Konstytucyjny zarzut niekonstytucyjności w sprawie o sygn. akt SK 40/07 odnosił się wyłącznie do normy, która w ramach wstępnej kontroli skargi kasacyjnej przewidywała jej odrzucenie *a limine* wskutek braku polegającego na niespełnieniu wymagania przewidzianego w dawnym art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. Tym samym konieczność zmodyfikowania mechanizmu wstępnej kontroli skargi (złagodzenia sankcji procesowej) odnosiła się wyłącznie do wymagania sformułowania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej oraz jego uzasadnienia.

Wskazany wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie obejmuje zatem swym zakresem innych konstrukcyjnych elementów skargi kasacyjnej, tj. oznaczenia skarżonego orzeczenia, wskazania granic zaskarżenia, przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia oraz wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia wraz z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

Ocena stopnia sformalizowania postępowania kasacyjnego powinna uwzględniać fakt, że postępowanie to służy wyłącznie kontroli legalności prawomocnych orzeczeń sądów odwoławczych, dokonywanej w oparciu o ustalenia faktyczne poczynione przez sądy powszechne. Skarga kasacyjna jest instytucją zwiększającą ochronę prawną stron postępowania ponad konstytucyjne standardy, pozostaje poza tokiem instancji, zaś dostęp do tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest znacząco ograniczony. Wymagania stawiane skardze kasacyjnej należy także postrzegać z perspektywy bezwzględного (obligatoryjnego) przymusu adwokacko - radcowskiego. Środek ten wnoszony jest przez zawodowych (fachowych) pełnomocników procesowych, wobec których można i należy bez wątpienia stosować podwyższone standardy. Wydaje się, że projektowane przepisy przyczyniłyby się do obniżenia obowiązujących standardów.

Przedstawione wyżej kwestie powinny zostać rozważone w toku dalszych prac legislacyjnych nad przedmiotowym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (druk nr 2178).